

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Код і найменування спеціальності	081 Право
Тип і назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма «Правознавство»
Курс, семестр	4 курс, 7 семестр
Обсяг і форма семестрового контролю з навчальної дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС – 4 Загальна кількість годин – 120, із яких: <i>Денна форма здобуття освіти:</i> лекцій – 16 год., практичних занять – 24 год. самостійна робота – 80 год. <i>Заочна форма здобуття освіти:</i> лекцій – 10 год., практичних занять – 10 год. самостійна робота – 100 год. Форма семестрового контролю – залік
Мова (-и) викладання	Державна
Навчально-науковий інститут / факультет, кафедра	Навчально-науковий інститут економіки, управління, права та інформаційних технологій, кафедра підприємництва і права
Контактні дані розробника (-ів)	Викладач: Лідія КУПЧЕНЯ, доцент, кандидат юридичних наук, доцент кафедри підприємництва і права; Контакти: каб. 482 (навчальний корпус №4) e-mail: : lidia.kupchenia@pdau.edu.ua Сторінка викладача: : https://www.pdau.edu.ua/people/kupchenya-lidiya-ivanivna

МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Статус навчальної дисципліни	фахова вибіркова
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Відсутні
Компетентності	ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
Програмні результати навчання	РН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)

ОК передбачає набуття загальних компетентностей та комплексу соціальних навичок (soft skills), притаманних сучасному фахівцю: здатність до абстрактного мислення, пошук та аналіз інформації, спілкування з представниками інших професійних груп, робота в науковому контексті, долучення до професійній діяльності тощо. Формуванню навичок soft skills в межах освітньої компоненти сприяють сучасні методи й прийоми навчання, де ведеться робота в команді, що мотивує здобувачів вищої освіти до ініціативності, креативності, вміння управляти конфліктами, діяти соціально відповідально та свідомо, самоорганізації, виховання потреби систематичного оновлення своїх знань для їх практичного застосування, формування умінь організаторської діяльності. Соціальні навички формуються також і під час проведення студентських наукових конференцій, участі у засіданнях гуртків, круглих столах, громадських заходах тощо.

МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

сформувати у здобувачів вищої освіти високий рівень правової культури на основі засвоєння правових знань та умінь з навчальної дисципліни «Екологічне право України» та навички їх практичного застосування

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

- Тема 1. Предмет, метод, система та принципи екологічного права.
- Тема 2. Екологічні права та обов'язки громадян.
- Тема 3. Правові основи екологічного управління.
- Тема 4. Право власності на природні ресурси та комплекси.
- Тема 5. Право природокористування.
- Тема 6. Правові засади економічного механізму природокористування.
- Тема 7. Особливості правового регулювання використання земель.
- Тема 8. Особливості правового регулювання використання вод.
- Тема 9. Особливості правового регулювання використання надр.
- Тема 10. Особливості правового регулювання використання рослинного світу (лісів).
- Тема 11. Особливості правового регулювання використання тваринного світу.
- Тема 12. Правове забезпечення формування і функціонування екологічної мережі України.
- Тема 13. Міжнародно-правова охорона довкілля.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ

словесні методи (лекція, бесіда); наочні методи (моделювання професійних ситуацій, презентації, ілюстрування); практичні методи (виконання ситуаційних завдань, аналіз наукових джерел та судової практики), методи самостійної роботи (виконання вдома завдань самостійної роботи), методи формування пізнавальних інтересів (створення ситуації інтересу, ситуації новизни навчального матеріалу, метод використання життєвого досвіду, навчальні дискусії для вирішення проблемної ситуації), інтерактивні методи (кейс-метод; дискусії, диспути, мозковий штурм, інтерактивної взаємодії, тренінгові заняття, командні конкурси і змагання)

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання

Забезпечення об'єктивності оцінювання здобувачів вищої освіти здійснюється шляхом застосування накопичувальної системи нарахування балів оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з кожної теми освітнього компоненту впродовж семестру та достовірної фіксації результатів оцінювання у журналі обліку аудиторної навчальної роботи та завершується заліком із занесенням у відомість обліку успішності.

Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання наведені у Додатку до силабусу.

ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

- щодо виконання термінів та перескладання

Дедлайни та перескладання: практичні завдання, завдання із самостійної роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-30%). Здобувач вищої освіти може бути недопущеним до семестрового контролю з навчальної дисципліни у разі набрання кількості балів менше ніж межа незадовільного навчання. Кафедра на своєму засіданні приймає рішення про недопущення такого здобувача вищої освіти до семестрового контролю з відповідної навчальної дисципліни та повідомляє про це директорат навчально-наукового інституту, шляхом подання витягу з протоколу засідання кафедри. Директор навчально-наукового інституту своїм розпорядженням не допускає здобувача вищої освіти до семестрового контролю з відповідної навчальної дисципліни. Здобувач вищої освіти, який був не допущений до семестрового контролю з певної навчальної дисципліни, має підсумкову академічну заборгованість. Перескладання поточного та підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин із дозволу директорату. Повторне проходження контрольного заходу для ліквідації підсумкової академічної заборгованості допускається не більше двох разів із навчальної дисципліни: один раз викладачеві, другий – комісії, яку формує директор навчально-наукового інституту за участю викладачів відповідної кафедри. Отримана оцінка у разі другого повторного проходження контрольного заходу є остаточною.

- щодо академічної доброчесності	Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.
- щодо відвідування занять	Навчання здобувачів вищої освіти, що передбачає проведення навчальних занять згідно розкладу упродовж навчального року передбачає їх безпосередню участь в освітньому процесі. Відвідування здобувачами вищої освіти всіх видів навчальних занять є обов'язковим. Відмітка про відвідування занять здобувачами здійснюється в журналі обліку аудиторної навчальної роботи викладача.
- щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти	На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті перед опануванням даної освітньої компоненти. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.
- щодо оскарження результатів оцінювання	Після оголошення результатів поточного або семестрового контролю здобувач освіти має право звернутися до викладача з проханням надати роз'яснення щодо отриманої оцінки. У разі неможливості спільного врегулювання ситуації здобувач вищої освіти має право оскаржити результати контрольних заходів. Підставами для оскарження результату оцінювання можуть бути: недотримання викладачем системи оцінювання, вказаної у робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання та/або наявність конфлікту інтересів, якщо про його існування здобувачу вищої освіти не було і не могло бути відомо до проведення оцінювання. Результат оцінювання може бути оскаржений не пізніше наступного робочого дня після його оголошення. Для оскарження результату оцінювання здобувач вищої освіти звертається з письмовою заявою до директора навчально-наукового інституту, яку розглядає апеляційна комісія, сформована розпорядженням директора інституту. Апеляційна комісія протягом трьох робочих днів ухвалює рішення про наявність або відсутність підстав оскарження результату оцінювання. Присутність здобувача вищої освіти на засіданнях апеляційної комісії є обов'язковою. Висновки апеляційної комісії оформляються відповідним протоколом і доводяться до відома здобувача вищої освіти і викладача. Результатом розгляду апеляції є прийняття апеляційною комісією одного з двох рішень: попередня оцінка знань здобувача вищої освіти відповідає рівню досягнення результатів навчання і не змінюється або попередня оцінка знань здобувача вищої освіти не відповідає рівню досягнення результатів і здобувач заслуговує іншої оцінки (вказується нова оцінка відповідно до чинної в Університеті шкали оцінювання результатів навчання). За результатом апеляції оцінка результатів навчання здобувача вищої освіти не може бути зменшена.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Нормативні :

1. Конституція України : Прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80.#Text>.
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 лист. 1950 р. Офіційний вісник України. 1998. № 13. Ст. 270.
3. Водний кодекс України від 6 червня 1995 р. № 213/95-ВР URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-вр>.
4. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 р. № 2768-III URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>.
5. Кодекс України про надра від 7 липня 1994 року № 132/94-ВР URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/132/94-%D0%B2%D1%80>.
6. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України від 21 червня 1991 р. № 1264-XII URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>
7. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV URL : <http://zakon.rada.gov.ua/go/435-15>

Основні:

8. Посібник для підготовки до іспиту із земельного права / [В. І. Гордєєв, Д. М. Данілік, І. В. Ігнатенко та ін.]; за заг. ред. Т. В. Курман і Т. В. Лісової. Харків: Право, 2024. 280 с.
9. Міжнародне приватне право. Навчальний посібник. Практикум / В. О. Бажанов, О. О. Білик-Ромашенко, Т. В. Боднар, Е. М. Грамацький, І. А. Діковська, А. О. Кодинець, О. В. Кохановська, Р. А.

Майданик, Л. В. Панова, Ю. Д. Притика, Л. І. Радченко, В. В.Цюра / кер. авт. кол. д-р юрид. наук, проф. І. А. Діковська. Київ: Юрінком Інтер, 2024. 368 с.

10. Антонович Мирослава. Міжнародне публічне право: підруч. для студ. закладів вищої освіти. Київ: Юрінком Інтер, 2023. 516 с.
11. Сучасні теоретичні та прикладні засади права природокористування в національній еколого-правовій доктрині : моногр. / за заг. ред. А. П. Гетьмана. Харків : Право, 2023. 912 с.
12. Аграрне право: підручник /В. М. Корнієнко, Г.С. Корнієнко, І. М. Кульчій та ін. за ред. А, М. Статівки. Вид. 2-ге, змін. Харків : Право, 2021. 416 с.

Допоміжні:

13. Екологічне право. Підручник (Ювілейна серія "НЮУ 215 років"). За редакцією А.П. Гетьмана. Харків: Право, 2019. 552 с.
14. Екологічне право України. Особлива частина. Навчальний посібник рекомендовано МОН України. Шуміло О.М. Київ: ЦУЛ, 2019. 432 с.
15. Батигіна О.М., Купчення Л.І. Трансформація державної підтримки аграрної та земельної сфери в Україні та за кордоном: історико-правовий аспект. Аналітично-порівняльне правознавство. Електронне наукове видання. Випуск № 01, 2026, частина 2. С. 111-115 DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2026.01.2.17>
16. Купчення Л.І. Оновлення права СОТ та забезпечення права на міжнародний порядок: сучасний дискурс. Аналітично-порівняльне правознавство URL: <http://app-journal.in.ua/2022-2>.
17. Купчення Л.І. Концепція сталого розвитку в системі міжнародного права охорони довкілля. *ScienceRise*. URL: http://journals.uran.ua/sr_law/issue/view/15563
18. Кальян О.С., Купчення Л.І., Сьомич М.І. Окремі питання юридичної відповідальності за порушення природоохоронного законодавства. *ScienceRise*. URL: https://journals.uran.ua/sr_law/issue/view/17059
19. Купчення Л.І., Сівцова О.Ю. Адаптація природоохоронного законодавства до умов воєнного стану. *ScienceRise*. URL: https://journals.uran.ua/sr_law/issue/view/16883
20. Купчення Л.І., Батигіна О.М. Аграрні ноти як новий правовий інструмент залучення коштів у сільське господарство України. *Право та інновації*. 2024. № 2 (46). С. 46-52.
21. Купчення Л.І., Слесарюк С.О. Окремі питання гармонізації міжнародного права та права України. *Трансформація правової системи України в сучасних умовах* : матеріали Всеукраїнської інтернет-конференції, 20 грудня 2023 р. С. 134-137.
22. Купчення Л.І. Особливості адаптації аграрного законодавства України до права ЄС. Адаптація правової системи України до права ЄС: теоретичні та практичні аспекти: матеріали науково-практичної конференції, 17.11.2021, м. Полтава, С. 41-44. URL : <http://pli.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/12/Zbirnyk-%D0%9F%D0%AE2021%D0%941.pdf>

Інформаційні ресурси:

23. Верховна Рада України: Офіційний веб-сайт URL: <http://www.rada.gov.ua>
24. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського Офіційний веб-сайт URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
25. Бібліотека юридичної літератури: Офіційний веб-сайт Полтавського державного аграрного університету. URL: <https://www.pdaa.edu.ua/content/biblioteka-yurydychnoyi-literatury>

Реквізити затвердження

Схвалено на засіданні кафедри підприємництва і права
протокол від «02» лютого 2026 року № 22

СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни (денна форма здобуття освіти)*

Назва теми	Форми оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти					Разом
	Розв'язання тестів	Виконання практичного завдання	Самостійна робота			
			Письмове завдання	Презентація	Тези	
Тема 1. Предмет, метод, система та принципи екологічного права.	2	4	2			8
Тема 2. Екологічні права та обов'язки громадян.	2	4	2			8
Тема 3. Правові основи екологічного управління.	2	4	2			8
Тема 4. Право власності на природні ресурси та комплекси.	2	4	2			8
Тема 5. Право природокористування.	2	4	2			8
Тема 6. Правові засади економічного механізму природокористування.	2	4	2			8
Тема 7. Особливості правового регулювання використання земель.	2	4	2			8
Тема 8. Особливості правового регулювання використання вод.	2	4	2			8
Тема 9. Особливості правового регулювання використання надр.	2	4	2			8
Тема 10. Особливості правового регулювання використання рослинного світу (лісів).	2	4	2			8
Тема 11. Особливості правового регулювання використання тваринного світу.	2	4	2			8
Тема 12. Правове забезпечення формування і функціонування екологічної мережі України.	2	4	2			8

Тема 13. Міжнародно-правова охорона довкілля.	2		2			4
За будь якою темою				10		10
За будь якою темою					7	7
<i>Разом</i>	26	48	26	10	7	100

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни (заочна форма здобуття освіти)*

Назва теми	Форми оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти			Разом
	Розв'язання тестів	Виконання практичного завдання	Контрольна робота	
Тема 1. Предмет, метод, система та принципи екологічного права.	16	20	64	36
Тема 2. Екологічні права та обов'язки громадян.				
Тема 3. Правові основи екологічного управління.				
Тема 4. Право власності на природні ресурси та комплекси.				
Тема 5. Право природокористування.				
Тема 6. Правові засади економічного механізму природокористування.				
Тема 7. Особливості правового регулювання використання земель.				
Тема 8. Особливості правового регулювання використання вод.				
Тема 9. Особливості правового регулювання використання надр.				
Тема 10. Особливості правового регулювання використання рослинного світу (лісів).				
Тема 11. Особливості правового регулювання використання тваринного світу.				

Тема 12. Правове забезпечення формування і функціонування екологічної мережі України.				
Тема 13. Міжнародно-правова охорона довкілля.				
Тема 1. Предмет, метод, система та принципи екологічного права.				
Індивідуальне завдання (контр роб)				64
Разом	16	20	64	100

* Усі види робіт оцінюються по декільком темам

Форма семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти згідно з робочим і навчальним планом – залік.

Форми, шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти:

Шкала та критерії оцінювання розв'язування тестів
Денна форма здобуття освіти

Кількість балів	Критерії оцінювання
0-2	По кожній темі 10 тестових завдань. Бали: від 0-2 (по 0,2 балів за кожну правильну відповідь)

Шкала та критерії оцінювання розв'язування тестів
Заочна форма здобуття освіти

Кількість балів	Критерії оцінювання
0-16	По темі передбачено 16 тестових завдань (1 бал за кожну правильну відповідь)

Шкала та критерії оцінювання виконання практичного завдання
Денна форма здобуття освіти

Кількість балів	Критерії оцінювання
4	Відповіді правильні, обґрунтовані, осмислені та характеризують наявність спеціалізованих концептуальних знань на рівні новітніх досягнень, критичне осмислення проблем у навчанні. Відповідь характеризує уміння виявляти та розв'язувати проблему, інтегрувати знання; провадити інноваційну та наукову діяльність та повністю відображає визначений результат навчання за темою
2-3	Відповідь правильна, але має певні неточності, недостатньо обґрунтована та осмислена, характеризує уміння застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності та неповноту засвоєння результату навчання
1	Відповідь демонструє нечіткі уявлення здобувача про об'єкт вивчення, характеризує застосування знань при виконанні завдань за зразком, але з неточностями

Шкала та критерії оцінювання виконання практичного завдання

Заочна форма здобуття освіти

Кількість балів	Критерії оцінювання
12-20	відповіді правильні, обґрунтовані, осмислені та характеризують наявність спеціалізованих концептуальних знань на рівні новітніх досягнень, критичне осмислення проблем у навчанні. Відповідь характеризує уміння виявляти та розв'язувати проблему, інтегрувати знання; провадити інноваційну та наукову діяльність та повністю відображає визначений результат навчання за темою
4-11	відповідь правильна, але має певні неточності, недостатньо обґрунтована та осмислена, характеризує уміння застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності та неповноту засвоєння результату навчання
0-3	відповідь демонструє нечіткі уявлення здобувача про об'єкт вивчення, характеризує застосування знань при виконанні завдань за зразком, але з неточностями

Шкала та критерії оцінювання самостійної роботи (виконання письмового завдання)

Денна форма здобуття освіти

Кількість балів	Критерії оцінювання
2	відповіді правильні, обґрунтовані, осмислені та характеризують наявність спеціалізованих концептуальних знань на рівні новітніх досягнень, критичне осмислення проблем у навчанні. Відповідь характеризує уміння виявляти та розв'язувати проблему, інтегрувати знання; провадити інноваційну та наукову діяльність та повністю відображає визначений результат навчання за темою
1	відповідь правильна, але має певні неточності, недостатньо обґрунтована та осмислена, характеризує уміння застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності та неповноту засвоєння результату навчання

Шкала та критерії оцінювання самостійної роботи (підготовка презентації)

Денна форма здобуття освіти

Кількість балів	Критерії оцінювання
7-10	зміст презентації відповідає темі та результату навчання; наявність творчого підходу складання презентації; якісно підготовлена практична розробка, дотримані всі вимоги щодо технічного й естетичного оформлення роботи і орфографічних вимог, наявності електронного (на носіїві) матеріалу презентації.
4-6	наявність незначних недоліків у відповідності теми презентації заявленому результату навчання, виконанні презентації та її оформленні.
0-3	наявність суттєвих недоліків або ж повній невідповідності теми презентації результату навчання, вимогам щодо обсягу, оформлення та викладу змісту презентації.

Шкала та критерії оцінювання написання тез доповіді

Денна форма здобуття освіти

Кількість балів	Критерії оцінювання
6-7	Тези підготовлені на актуальну тему з дисципліни та повністю демонструють засвоєні результати навчання, розроблені відповідно до вимог редакції, подані до друку та мають високий рівень оригінальності (більше 80%).
4-5	Тези підготовлені на актуальну тему з дисципліни, демонструють засвоєні результати навчання, розроблені відповідно до вимог редакції, проте потребують суттєвого доопрацювання
0-3	Тези виконані частково, не розкривають результати навчання за дисципліною, мають низький рівень оригінальності (менше 60%)

Шкала та критерії оцінювання контрольної роботи
Заочна форма здобуття освіти

Вид завдання	Кількість балів	Критерії оцінювання
Теоретичне	1-15 балів	Свідоме і повне відтворення матеріалу з деякими неточностями у другорядному матеріалі; виклад матеріалу достатньо обґрунтований, проте дещо порушено послідовність викладу та не повністю розкритий результат навчання.
	15-30 балів	Виклад матеріалу глибоко обґрунтований, логічний, переконливий. Відповідь містить приклади, що свідчать про творче застосування матеріалу. Відповідь на теоретичні питання стилістично та граматично правильна, показує на відмінні знання та вміння, повністю демонструє засвоєний результат навчання
Максимальна кількість балів	30 балів	
Професійно-орієнтоване	1-15 балів	Кількісна обробка результатів виконана правильно, проте містить деякі технічні помилки та неточності. Розв'язок практичного завдання зведений лише до кінцевої відповіді без наведення послідовності розрахунків
	15-34 балів	Зроблено інтерпретацію результатів, яка містить узагальнену характеристику досліджуваного явища, описуються можливі причини такого результату, зазначаються типологічні особливості. Рекомендації конкретизовані відносно одержаних результатів. Завдання виконано стилістично та граматично правильно з використанням професійних термінів
Максимальна кількість балів	34 бали	
Всього	64 балів	